

גיליון מס' 315 פרשת בא
תשע"ט שנה שישית

גליון זה נודב ע"י ידידינו החשוב הר"ג ר' שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א לע"נ אביו הר"ר יום טוב ליפא הכהן זצ"ל נלב"ע ג' שבט תש"ם תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

בדידי הוי עובדא

דברים שקבלנו מראש כולל חשוב בב"ב

כה לחי על המדור החדש "בדידי הוי עובדא". שבלי ספק תוכלו לזכות ולזכות את הרבים.

דברים שנחרטו בזכרוני:

לפני הרבה שנים, הוצאתי ספרים על ה' החומשים. - בתחילה ה' על

בראשית ולאט לאט יצאו כולם - בזמנו הייתי נכנס הרבה למרן שליט"א אחרי

שחרית וכמה וכמה פעמים שאל אותי מה עם שמות? מתי יצא? ולא הבנתי

ועניתי האם הספרים כל כך חשובים? התשובה: - הרי כתוב המתחיל במצווה

"אומרים" לו גמור. והדגיש אומרים לו - שג"כ דבר זה ה' חשוב למרן שליט"א

לקיים. ולמתבונן זה נפלא.

פעם אחרת אמר לי שהטעמא דקרא המפורסם לשבח - הם דברים

שהתעורר עליהם בקרה"ת.

בברכה, פ.י. ב.

פשט על הפרשה

"ויעל הארבה וגו' וינח בכל גבול מצרים" (י, יד)

וכ' בעה"ט ב' בתורה וינח בכל גבול מצרים וינח ביום השביעי מלמד שנח הארבה בשבת. ותמוה מה שייך גבי' מנוחה והלא מניעת אכילה לא חשיב מנוחה אלא צער כמש"כ התוס' בשבת קכ"ב א' (בד"ה מעמיד) מהמכילתא (בפ' משפטים כ"ג י"ב). ויש לבאר עפ"מ"ש בירושלמי תענית פ"ג ה"ו ולמה נקרא שמו חסיל שהוא חוסל את הכל והיינו שדרך הארבה הוא להשמיד ואוכל הכל גם מה שאין ראוי לאכילה כי כונתו להשמיד ולאבד וי"ל דבאמת אכל הארבה גם בשבת אבל לא השמיד מה שאינו צורך אכילה ובזה שייך מנוחה. ומה שהיתה למצרים מנוחה בשבת דוקא ממכת ארבה ולא משאר המכות, י"ל עפ"מ דאיתא בשמו"ר פ"ג ס"ו ארבה למה הביא עליהן מפני ששמו את ישראל זורעי חטים ושעורים לפיכך הביא עליהן ארבה ואכלו כל מה שזרעו להם ישראל ובשבת נתנו לישראל לנוח כדאיתא שם פ"ה ס"ח ולכן גם הארבה נח בשבת.

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" (יא, ז)

צ"ב קצת הענין דלא יחרץ כלב לשונו ולכאורה סגי שיאמר והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים וכו' ולכל בני"י יהיה רגוע. ונראה דהנה איתא בגמ' ב"ק ס' ב' כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר וכאן אמר מרע"ה לפרעה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים, ודרשו חז"ל אני ולא אחר ולא שליח וכו', וזה מה שהוסיף לו דמכיון שמכת בכורות תהא ע"י הקב"ה בעצמו ולא ע"י מלאך המות, במילא לא יחרץ כלב לשונו, אבל זה רק לישראל אבל למצרים בלא"ה והיתה צעקה גדולה אשר כמוהו לא נהיתה ולא תוסיף.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"סיום בפרסום או בצנעא"

אברך תלמיד חכם הגיע לשאול את רבינו השבוע, כדלהלן:

במשך כמה שנים למדתי כסדר את מסכתות הש"ס, וכעת זכיתי וסיימתי את כולו, כמה ידידים אמרו לי כי ראוי לעשות סעודת מצוה כיאה לגומרה של תורה, וכי אזמין את המשפחה ושאר הידידים ויהיה סעודה הראויה לסיום שכזה, מאידך אני חושב שזה ביטול זמן, וגם לוקח הרבה טירחה וגם עלולים אולי לקנאות בי וכו' ולכן אני רוצה להסתפק בקצת שתיתי 'לחיים' ולא יותר, מה הדרך הנכונה לנהוג.

רבינו שליט"א הררה והשיב לו, כי אינו חייב אבל ראוי שיעשה סעודה מצוה ולא משהו קטן של 'צנעא' ידי חובה' והסביר: אם אחרים רואים אחד שעושה סעודה מכובדת, הדבר נוטע בליבם אהבת תורה וגורם להם גם לרצות לסיים את הש"ס, וא"כ מכיון שזה מעודד אחרים, כדאי.

* * *

ורבינו שליט"א עצמו מכיון שכמעט כל כמה ימים מסיים מסכת נוספת ב"ה אינו עושה סעודה בכל סיום רק מנהגו תמיד שאחרי הסיום מברך הגפן וטועם מעט מהיין, ומסופר כי גם בתקופות שהיה נוסע לשמש כסנדק בבריתות בכל רחבי ארץ ישראל, אם ידע שצריך לסיים מסכת בדרך היה נוטל עמו מעט משקה כדי לא להפסיד את הקביעות הזו (ופעם אמר שעל ידי כך הוא יכול גם בט' הימים לשתות יין בסיום, כי מי שאינו עושה סעודה בכל סיום אין לו היתר לזה בט' הימים, ואכ"מ) ובערב פסח שמסיים את הש"ס כולו היו מביאים קצת מיני מאפה ורבינו טועם מזה מעט.

נוסף עוד:

בכל שנה כשבניו של רבינו שליט"א עושים סיום על הש"ס שלומדים בעצמם, הם עושים סעודת מצוה ורבינו מורה ומשתדל לבוא במיוחד לביתם, כדי לייקר בעיניהם את חביבותו למי שמסיים את הש"ס. ויושב בזמן הסיום של סעודת המצוה, ובד"כ אף רגיל לשאול קצת שאלות ממרחבי הש"ס.

בברכת שבת 2018
יחזקאל 8107810

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונות מרבינו.

פשהדף היומי

"בענין רוב הנראה לעינים"

חולין מ"ד א' ופסוקת הגררת תנא כמה פסוקת הגררת ברובה וכמה רובה כו'. ע"ל לעיל כ"ט א' דאמר רבא דלגבי טריפות היכא דבעי' רוב היינו רוב הנראה לעינים וכן לענין שחיטה בעי' רוב הנראה אלא דבזה דעת רוב האחרונים דאינו אלא מדרבנן (עי' פמ"ג י"ד סי' כ"א ושאר אחרונים) חוץ מד' התב"ש' שהוא מדאו' וכן גבי אתרוג י"א דבעי' רובא דמינכר (עי' מ"ב סי' תרמ"ח סקמ"ד) ועי' בבכ"ז דאינו אלא מדרבנן וכן מש"כ בשו"ע (סי' ס"ח) לענין ציצית דבעי' רוב הנראה הוא מפני מראית העין וכן הא דברכות מ"ח א' ואיהו סבר דילמא רובא דמינכר בעי' הוא ג"כ מדרבנן דאף להסוברים זימון דאו' מיהו הזכרת השם בעשרה מדרבנן, ואמנם עי' בע"ז ל"ז א' העיד יוסי בן יועזר על אייל קמצא (מין הגב) דכן וכו' והכא בכנפיו חופין את רובו ע"י הדחק קמפלגי מ"ס רובא כל דהו בעי' ומ"ס רובא דמינכר בעי' וצ"ל דטעם חכמים דפליגי אינסי בן יועזר וס"ל דבעי' רובא דמינכר היינו מדרבנן ואע"ג דלא בכל דבר הצריך רוב הצריכו רבנן רובא דמינכר מ"מ ס"ל דכאן שהוא מסור לכל אדם צריך לגזור דלא ליתי למטעי, אמנם בתוס' הר"י מבירינא (שם) מוכח דס"ל דהוא מן התורה ע"ש וצ"ל דס"ל כד' התב"ש' דהא דבעי' בשחיטה רוב הנראה הוא ג"כ מה"ת וכדמצינו לגבי טריפות דלא מטרפא עד דאיכא רוב הנראה, ואע"ג דבמתני' לק' (נ"ט א') תנן כנפיו חופין את רובו סתמא מ"מ ס"ל להר"י מבירינא (אליבא דחכמים) דהיינו רובא דמינכר אמנם מצינו בהרבה מקומות דתנן רובא וע"כ טגי ברוב מצומצם כמו לענין מחיצה דתנן עומד מרובה וסגי במשהו טפי ממחצה וכן בכ"ד ומאיזך גבי שחיטה וטריפה בעי' רוב הניכר אע"ג דתנן רובו סתמא וע"כ דתרויהוה מקרי רובא והמשנה קיצרה בזה וכ"א ילמד מענינו.

(שיח השדה ח"ב קונט' קרני הגבים סי' ה' ועי"ש עוד באריכות)

מעניני הפרשה - עניני תפילין

בלא תפילין, אף במנחה. ע"כ. ונראה שזה דוקא אם הוא רגיל בתפילין במנחה שאז עדיף תפילין מצבור, אך אם מניח רק לפעמים, צבור עדיף. במה דברים אמורים בשל רש"י אבל ר"ת אף אם מניח בקביעות, צבור עדיף דהעיקר כרש"י (עי' מ"ב סי' ל"ד סק"ד). הוסיף רבנו: ראיתי לפעמים את החזון איש לומד עם תפילין, אבל סגר את הדלת לגמרי שלא יראה.

סיפר לי הג"ר חנוך ברמן בהגר"ש ששמע מדודתו הרבנית ברזם ששמע מאמה ע"ה כי פעם אחת השכנה של מרן שאלה אותה כי רואה דבר משונה, שכל יום ולפעמים יותר מפעם אחת ביום, החזון איש מוריד תריסים, וכי איזו עבודה עושה בשעה זו האם לומד קבלה או איזו עבודת ה' אחרת. היא שאלה את אחיה החזון איש ואמר לה שפשוט כאשר אוכל סוגר תריסיו כדי שלא יראה.

זה גמרא ומובא בשולחן ערוך שלא יאכל בפני רבים. והיה פעמים נוספות [כנ"ל] שהיה סוגר כי לפעמים היה לובש תפילין ולומד ולא רצה שיידעו ואם בא מישהו היה חולץ קודם את התפילין.

(כל משאלותיך)

רגליו, שעל ידי כך ישמר, וביום בבוקר לפני העבודה הורידם מרגליו ומיהר להניח בידו וראשו שלא יתפסוהו, וכך לא עבר יום שלא הניח תפילין. והוא הראה לי תפילין אלו הנמצאות איתו עד היום. הבנים שיחיו רצו לקבור תפילין אלו בקברו, כי בלא"ה הם צריכים גניזה, ושזה יהיה גניזתן.

זה בזיון לקבור את התפילין בקבר.

הרי בקבר הצורה היא שמניחים את המת ואח"כ עליו בלטות ואח"כ מכסים בחול עד למעלה, אם יניחו את התפילין מעל הבלטות ולא למטה, מהו? זה קבר, וגם באופן כזה הוא בזיון.

פלוגי שאל אודות שכינו, ובין הדברים אמר לרבנו כי לשכנו המסכן יש בן אחד נורמלי אך לא מניח תפילין, ובן אחד לא נורמלי בכלל.

רבנו הגיב: להיפך, בן אחד לא נורמלי כי לא מניח תפילין ובן אחד נורמלי כי שוטה פטור מן המצוות.

מפי השמועה, כי הגר"ש קוסובסקי זצ"ל שאל את החזון איש האם עדיף תפילין במנחה בבית, או בצבור בלא תפילין, השיב החזון איש תפילין עדיף. מהו בתפילין דרבנו תם? ברשימות שלי מהנהגות החזון איש כתבתי נכון להתפלל ביחידות בתפילין, מבציבור

"והיה לאות על ידכה ולטוטפות בין עיניך" היום יום ב', בחור נפל לו תפילין של יד, האם יצום באותו יום דווקא, הרי לא קיבל עליו? לא צריך קבלה, משמא עשו עליו תענית [עי' שו"ת מהר"י ברונא סי' קכ"ז] אם הוא לא צם באותו יום כי לא ידע, שיש עליו להתענות האם יצום למחרת, או עדיף יום ה' ואנו בשו"ב"ם? יצום למחרת ולא ידחה. האם לגבי מחר צריך קבלת תענית? כן.

האם נאמר שלגבי בחור ישיבה הצום הוי ביטול תורה ולא יצום. אם יכול לצום יצום, ויידע להיזהר פעם אחרת. ועי' מ"ב סי' תקע"א סק"ד.

ראש ישיבה נוהג שלא לדבר בתפילין דברי חול, מה יעשה כאשר באים לדבר עימו הבחורים לא בדברי תורה אלא האם לנסוע הביתה וכדומה? ת: זה דבר מצוה, ודאי שידבר.

רבינו בכה כאשר סיימתי לספר את המובא להלן.

אמש נפטר הישיש הצדיק רבי בנימין גרדקא זצ"ל ואני מקונן עליו כך. הרי מצות תפילין ביד ובראש ואני הכרתי יהודי שהניח כל יום התפילין ברגל, וזהו רבי בנימין הנ"ל בזמן השואה, הוא רצה לשמור את התפילין שלא יטלום ממנו, מה עשה, קשרם כל היום על

יפה מראה

הנני מביא מחר ארבה בגבלך (י' ד')

אודות כשרותו של הארבה והחגב כתב רבינו קונטרס הלכתי 'קרני חגבים' בתוך ספרו שיח השדה. וכתב בתוך דבריו (ס"ק י"א) כי במקומותינו נוהגים לא לאכול שום חגב כי אין לנו מסורת, אבל יש ענין לדעת את כל סימני החגב כי אם יהיה מסורת נדע אם אפשר לסמוך על זה.

[וידוע המעשה הנורא שזכה לסייעתא דשמיא שבעת כתיבת הספר נתקשה בפרט מסוים והגיע חגב לפניו והביט בו, וכשגמר, פרח לו החגב].

ולפני כמה שנים נכנס מומחה הכשרות הרב זריצקי שליט"א עם כמה סוגי ארבה לפני רבינו שליט"א, ושאל אותו אודות כשרותו לאכילה. רבינו בדק את כשרותו וראה כי אכן יש לו ארבע רגלים וארבע כנפים, וגם שני כרעים לנתר בהם, והראו שיש לו סימן של כמין צורת ח' בגבו, ואמר כי לפי הסמנים הוא כשר, אבל אנו לא אוכלים את זה כי אין לנו בזה מסורת, אבל יש מעדות תימן שסומכים על מסורת בידם ואוכלים את זה.

בתמונות הנדירות:

בתמונה הראשונה: (באדיבות: קול הלשון) רבינו בוחן את צורת קרסוליו של הארבה (המכונה ארבה מדברי), ומספר הרגלים שלו.
בתמונה השנייה: רבינו בודק את צורת האות ח' שבגב החגב.

כל הזכויות שמורות ©

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש לחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310